

28 אוקטובר, 2020

י' חשון, תשפ"א

סיכום פגישה מתאריך 1.10.20 בנושא מנגנון רישום והערכת כימיקלים –

פגישה מסכמת לפני פרסום תזכיר

הפגישה התקיימה באופן מקוון – קישור לווֹבֶקס.

משתתפים:

נציגים מטעם התאחדות התעשיינים: ניר קנטור; רננה בן דוד; עו"ד רות דגן; עו"ד טל כרמלי; חגית הלר קוצר (טמבור); אריק סמל (המכון הישראלי לאנרגיה וסביבה); מוטי מעיין (החברה הישראלית למשקאות); אורי רוז(נירלט); בת אל פורמן (חברת החשמל); דלית ברנרד לוין (חברת סנו); בן שליו (חברת סנו); איריס מידן (דשנים).

נציגים מטעם לשכות המסחר: ערן טל; מייק בורנשטיין (אדסטיק אינוביישנס); דויד לוכסמבורג (לוקסמבורג תעשיות בע"מ); זאב כרמי (לוקסמבורג תעשיות בע"מ); יוחאי מנדבי (פרוקטר אנד גמבל ישראל אמ.די.או בע"מ); שלום דקל (קבוצת גדות).

המשרד להגנת הסביבה: רעות רבי; קרן זיסמן; נטע דרורי; צפרייר גדרון.

בפתיחת הישיבה ציינה רעות רבי כי פגישה זו היא פגישה מסכמת בנושא מנגנון רישום והערכת סיכונים מכימיקלים, לפני פרסום תזכיר חוק להערות הציבור בהמשך היום. מזכירה כי התכנון המקורי היה לפרסם תזכיר חוק עד ה- 30.9.20 לפי דרישת ה OECD, כפי שעדכנו בפגישה שלנו עם התעשייה ולשכות המסחר ב- 29.6.20. הפצת התזכיר מאפשרת המשך שיח על הקמת מנגנון מיטבי, על בסיס טקסט כתוב של טיוטת חוק. כחומר רקע לפגישה נשלח למשתתפים מסמך עקרונות.

רעות הציגה בקצרה את מטרות המנגנון לרישום והערכת כימיקלים, מחויבות ישראל ל-OECD בהקמת מנגנון, ליישום המנגנון ותוכנית העבודה לגיבוש המנגנון. הקו המנחה הוא להקים מנגנון יעיל, ממוקד ובראייה של רגולטורים גם אחוד ככל שניתן, כלומר השאיפה למערכת ממוחשבת אחת אחודה שמסנכרנת בין הרגולטורים. בהיבט של הערכת סיכון- התפיסה היא כי המנגנונים הקיימים יהיו אחודים בכך שיבחנו את כלל ההיבטים (בריאותיים, סביבתיים, תעסוקתיים ובטיחותיים).

קרן זיסמן הציגה מספר הגדרות מתוך התזכיר, ביניהן הגדרת כימיקל, מה לא ייחשב כימיקל, תהליך ייצור והציגה בקצרה את מבנה המנגנון והדגשים העיקריים בכל שלב.

בעקבות השיח עם כל בעלי העניין והרגולטורים המשיקים בשנה וחצי האחרונות, הוחלט להקים מנגנון עם מבנה פשוט יחסית, שיכלול שלושה שלבים עיקריים: שלב המרשם המאחד את הקמת המצאי ואת רישום הכימיקל מעל סף הדיווח שיקבע (10 טון בשנה). המצאי יוקם תוך כדי הרישום בתקופת מעבר, כל הכימיקלים שיירשמו בתקופה זו יקראו 'כימיקלים קיימים' וניתן יהיה לייצר, לייבא ולהשתמש בכימיקל בתקופה זו. עם סיום תקופת המעבר (ממחצית שנת 2024) כימיקל שעוד לא דווח למרשם ייקרא 'כימיקל חדש' ויהיה מחויב בדיווח המידע המינימלי הנדרש לפי OECD לפני השימוש, ייבוא ושימוש בו מעל לסף הדיווח. תוקם מערכת מחשוב ייעודית לרישום כאשר הדיווח יבוצע על ידי יצרנים ויבואנים של חומרי גלם באופן מקוון. עם סיום הגשת הנתונים הנדרשים יינתן באופן אוטומטי מספר רישום המאמת כי הנתונים הוגשו. במידה ויהיה חסר נתון מסוים לא יוכלו להתקדם לקבלת אישור הגשת הנתונים.

השלב השני יהיה שלב הערכת הסיכון מהכימיקל. בשלב זה – תקבע מתודולוגיה לקביעת קריטריונים לתעדוף כימיקלים שיעברו הערכה, תגובש רשימת עדיפות להערכת סיכונים מכימיקלים, ותבוצע הערכת סיכונים. הליך ההערכה יכלול הערכה כלכלית שתבחן את המשמעות של ההמלצות להגבלת הכימיקל, כולל מעבר לשימוש בתחליפים פחות מסוכנים, אם קיימים. בשלב ההערכה, הרשם יתייעץ עם וועדה מייעצת שתכלול נציגים ממשרדי ממשלה רלוונטיים ותכלול גם נציג מהתעשייה ומארגוני בריאות וסביבה. המידע במנגנון והליכי ההערכה יפורסמו לציבור במגבלות לגבי מידע חסוי.

בשלב השלישי במנגנון יגובשו המלצות לניהול הסיכון לגבי כימיקל מסוים שעבר הערכה, לרגולטור הרלוונטי. המנגנון ישאף לוודא כי לא יהיו פערים במישור הסמכות לצורך ניהול הסיכון. בגיבוש ההמלצה יילקחו בחשבון כלל השיקולים הרלוונטיים (כלכליים, בריאותיים וסביבתיים). נכון להיום, עדיין נעשה בארץ שימוש בכימיקלים שהוגבלו או נאסרו לשימוש במנגנונים אחרים בעולם. בניהול הסיכון הכוונה היא ליצור המלצות להגבלת הכימיקל אם זה בחשיפה או בשימוש מסוים, או בהגבלת ריכוז של הכימיקל באבזר או במוצר צריכה מוגמר.

לאחר הצגת עקרונות המנגנון נפתח הפאנל לדיון של כלל המשתתפים:

ניר קנטור: מברך על התהליך. התבצע בתהליך זה שיח טוב לאורך כל הדרך. בניית התהליך בשיתוף עם כל הגורמים מראשיתו מאפשרת החלטות טובות יותר. הרושם מבחינתנו שהכיוון הוא נכון. עדיין יש נושאים שיהיה צורך להסכים עליהם כמו לוחות זמנים אך נדון עליהם בהמשך הדרך. חשוב להם לתת דגשים למספר נושאים עיקריים:

להימנע מכפל רגולציה וליצור ככל שניתן תהליכים אחודים. זהו נושא קריטי עבור התעשייה. יש חשש מתהליכים מקבילים. במקרה שיש אופציה של פטור – הנכון הוא לפטור – לגבי חומרי הדברה ותמרוקים שמנוהלים כבר במנגנונים אחרים. יש לפטור גם כימיקלים בציד רפואי. תחרותיות - מדובר על התעשייה הישראלית. יש צורך באישור ורישום של כימיקלים שלא מאוסדרים בהסדרה אחרת. נראה שיש חוסר שוויוניות בין מה שנדרש מהתעשייה המקומית, לעומת מה שנדרש מיבואנים של מוצרים מוגמרים. לא ייתכן

שכימיקלים במוצרים מוגמרים שמרביתם בייבוא יהיו פטורים מרישום. יש לשקול לחייב רישום של כלל הכימיקלים במוצרים מוגמרים. חיסיון מידע- מדובר על הרבה מידע במאגר מידע, חשוב ששמירת המידע, ואופן מעבר המידע יהיו מבוצעים בקפידה ובשמירת סודיות. הרעיון להשתמש ביועצים חיצוניים הוא בעייתי כי אותם יועצים יעבדו עם מישהו אחר מחר. חשוב שאלה יהיו עובדים מתוך המשרד המחויבים לסודיות. ברור לו שזאת עלולה להיות בעיה מול אגף התקציבים של הממשלה.

דוד לוקסמבורג (לוקסמבורג תעשיות)- אנחנו יצרנים של כימיקלים לחקלאות, ומייצאים לארה"ב ולאיחוד האירופי. חומרי הדברה מוחרגים ומוסדרים שם בחקיקה נפרדת, כמו בישראל כיום. יש לפטור את הכימיקלים האלה ממנגנון הרישום. במסגרת היתר רעלים עוברים הליך ארוך לקבל היתר לכל עיסוק. יש גם הרבה מידע בהיתרי פליטה. להוסיף עוד מערכת שיהיה צורך לדווח אליה זו טירחה מיותרת. גם פיקוד העורף שולח כימאים מטעמו לבדוק את גיליונות הבטיחות של הכימיקלים במפעלים שלהם בדרום. מבקש להוריד מהיצרן את הצורך לעדכן את המערכות. אנחנו צריכים להוסיף עוד עובדים בגלל עודף בירוקרטי ונאלצים ליצר אצל קבלנים בחו"ל. יש לנו הרבה מידע על הכימיקלים והרגולציה הקיימת מספיקה.

רעות רבי- השאיפה היא ליצור מנגנון אחוד. לשאוב מידע שנמצא מדיווחים של היצרנים במערכות שונות בממשלה, זה לא יהיה פשוט מעשית, כי חלק מהמידע נמצא בניירת. לא כל המידע יימצא בידי הממשלה כי המידע הוא בהתאם למה שאותו רגולטור צריך. אם המידע קיים וזמין השאיפה תהיה לעשות בו שימוש ולא לדרוש פעם נוספת. היתר רעלים מתייחס לאסדרת הכימיקל בהיבט התחזוקה והאחסון ולא מתייחס לאן הכימיקל מגיע בסוף ימיו. הוא לא מתייחס איך המוצר מתפרק ומה קורה לו בסוף החיים.

חגית הלר (יועצת משפטית של טמבור) - מדוע לא לעשות רגולציה אחת אלא מוסיפים עוד רגולציה שיעמדו באותן הדרישות. איפה ההפחתה במה שכן קיים?

צפיר גדרון- ככל שמידע קיים במערכת, אז המערכת תדע לשאוב אותו ולכן אין כפל דרישות. חלק מהרגולציות מתייחסות לסיכונים שכבר ידועים. המטרה של המנגנונים בעולם היא בין היתר לאתר סיכונים של כימיקלים שעדיין לא ידועים. המבט הוא לא בהכרח לגבי אלה שידועים כמסוכנים, למרות שייתכן שיהיה צורך להרחיב את המידע עליהם.

ניר קנטור: הטענה העיקרית היא הבירוקרטיה. מדברים על זה שיהיה בסוף נקודת קשר אחת. לא לייצר מנגנון נוסף מול משרד להגנת הסביבה כי חסר מידע למשרד הבריאות.

עו"ד רות דגן- לגבי ממשק בין רגולטורים, נעביר אליכם דרך ההתאחדות הערות מפורטות למסמך העקרונות. מהנוסח של המסמך לא ברור אצל מי יהיו הסמכויות. הנושא המרכזי לדיון, בפגישה זו, נוגע לסוגיות שקשורות לעלויות - לטווח קצר ולטווח ארוך. נושא של תקופות מעבר- ממה שידוע מליווי יצרנים במסגרת REACH, תהליך היישום באירופה היה פרוס באופן מדורג ולמרות שהיה נטל כבד יותר על התעשיינים הדבר הקל על הערכות התעשייה שם. אין מניעה שהחוק צריך להיכנס לתוקף מהר, אבל לקבוע

תחולה מדורגת. אין קורלציה בין גודל החברה לבין כמות הכימיקלים שיש לה. ייתכן שלחברה קטנה יש הרבה כימיקלים אבל אין לה את היכולת הכלכלית להתמודד עם כל הנטל של רישום הכימיקלים אצלה. ביחס להערכת העלויות לביצוע התהליך- הופתעה מהשונות הגבוהה של בין 2000 ועד 500 אלף ₪ שצוין במסמך. אין דרך להעריך אילו השלמות גורמים שונים יצטרכו לעשות. לגבי שיתוף המידע- באיחוד האירופי, יש הסדרים רגולטוריים מורכבים שנותנים מענה ויש מקום לפתח פתרונות כאלה גם בארץ. לגבי המנגנון המוצע, דרישת הסכמה בין הגורמים היא פתח לפגיעה בקטנים על ידי גורם דומיננטי שלא יסכים ויחליט לממן את כל התהליך לבדו, ואז גורמים חלשים יותר יאלצו גם הם לעשות את המחקרים. זה יכול ליצור בעיה משפטית בדיני תחרות והפעלת כוח מונופוליסטי. מצד שני במקרה של הסכמה יש בעייתיות של שיתוף מידע ברמה של דיני תחרות. ב- REACH כן נתנו את הדעת על כך. יכול להיווצר מצב שחברות קטנות יישארו בחוץ ושוב יהיה להם צורך לשאת לבד בנטל.

נטע דרורי- לגבי סוגיית העלויות: בשלב הראשון המידע הנדרש הוא מידע בסיסי בלבד שהעלות שלו אינה משמעותית. ההנחה היא שרק חלק קטן מהרושמים יידרש להיכנס לשלב הערכה מעמיק שבמסגרתו יידרשו למסור מידע משמעותי שהעלויות שלו יהיו כמו סדרי הגודל שיש באירופה. נכון שיש חוסר ודאות, אבל אין חוסר וודאות לגבי היקף ההערכות, וידוע כי יהיה מדובר על חלק קטן מאוד. לכן החשש הוא מצומצם. בנוסף, לפני החלטה של ביצוע הליך הערכה לכימיקל ותוך כדי ביצוע הליך הערכה, יהיה שימוע לגורמים הרלוונטיים וניתן יהיה לבחון משמעויות מבחינת עלויות ולוחות זמנים גם לגבי זמינות מידע, כוחות שוק ויחסים בין השחקנים האחרים. נושא העלויות היה במודעות שלנו מתחילת הדרך. המטרה שלנו היא לצמצם ככל האפשר את הנטלים, שחלקם בלתי נמנעים במידה מסוימת. אנחנו רוצים להגיע למידע ההכרחי ולא מעבר לזה, וכל הדברים יכולים להיבחן באופן פרטני. לגבי נושא ההסכמה ומשמעויות דיני תחרות וריכוזיות, נוכח המנגנון היחסית מצומצם שאנו מציעים, חשבנו שמנגנון של הסכמה - למרות החסרונות שלו – נותן את המענה הטוב ביותר באופן פשוט. גם בתנאי שוק יחסית מאוזנים הוא הטוב ביותר. יצירת מנגנון מורכב כמו באירופה לא מתחייבת בהיקפים שלנו. אם יש הצעות אחרות נבחן אותן.

בתאל פורמן (חברת חשמל)- האם תחול חובת דיווח למרשם על יבוא דרך צד שלישי. לא ברורה הגדרת כימיקל.

נטע דרורי- החובה תחול על יצרנים ויבואנים של חומרי גלם, כך שאם גורם שלישי שקונה מיבואן של חומר גלם, הוא בעצמו פטור מחובת דיווח למרשם. לגבי ההגדרות תוכלו להעיר אם הנוסח לא יהיה ברור בתזכיר.

דוד לוקסמבורג- האם חברה שהיא מאחסנת בלבד ולא מייבאת ולא מייצרת פטורה מחובת הדיווח?

רעות רבי – אחסון בלבד אינו חייב בדיווח.

נטע דרורי- היתר הרעלים מתייחס לאחסון כימיקלים. המנגנון של רישום כימיקלים עוסק בייצור תמונה כוללת ארצית של כימיקלים מעל סף של 10 טון בשנה. מטרתו לדעת מה תכונות הכימיקל ולמה היבואן או

היצרן מייעד אותם, מה השימושים השונים של הכימיקל. בשלב הבא מחליטים על אילו כימיקלים צריך להתמקד. אנחנו רוצים לזהות מקומות חשוכים שבהם יש סיכונים משמעותיים, שאולי כלל לא מטופלים. נרצה לדעת היכן יש פערים, ואם יש פערים נמליץ לעשות התאמות של הרגולציה כדי לעשות אותה טובה יותר. מקווים כי נוכל לעשות גם טיוב של הרגולציה, אולי נגלה שיש הסדרות כפולות ונמליץ להוריד אותן. בצד הנטל על התעשייה יש במנגנון הזה פוטנציאל רב שיכול להיות גם לטובת התעשייה.

זאב כרמי (לוקסמבורג תעשיות) - האם המסמך הוצג למשרד הבריאות והחקלאות? האם לא היו להם הערות?

נטע דרורי - כן. התקיים שיח ולכל אחד יש את הדעה שלו. להבנתנו, ניתן לומר שיש הסכמה שיש מקום למנגנון כזה, ומן הסתם יש גם הסתייגויות.

בתאל פורמן - האם כתוצאה מהתהליך יכול להיות שייפסלו חומרים חיוניים משימוש בתעשייה? האם התייעצתם עם פיקוד העורף וכב"ה.

קרן זיסמן - כלל הרגולטורים הרלוונטיים היו מעורבים. כחלק מתהליך של המנגנון יש ועדה מייעצת. לפני קבלת החלטה להגביל כימיקל מסוים תהיה התייעצות עם כל הגורמים הרלוונטיים לגבי ההשלכות בכלל ההיבטים. גם באירופה מגבילים כימיקלים, מתייעצים עם הגורמים הרלוונטיים ונותנים את הזמן להתארגנות כדי למצוא תחליפים מסוימים ולא להביא למצב שאין במה להשתמש. מדובר על מנגנון שקול ואחראי. תהיה בחינה מעמיקה וחשוב לנו שזה יהיה בשיח שקוף ולוחות זמנים יינתנו בהתאם.

איריס מידן (חברת דשנים) - מבקשת הבהרה לגבי כימיקל בתערובת. מה עושים במצב של תערובת או תרכובת כשאינן מידע מלא על המיתכון. שאלה נוספת, בהגדרה של כימיקל: האם חומרים למספוא לא כלולים ברגולציה, ועוד שאלה לגבי חובת עדכון לכימיקלים קיימים - מה החלופה שנבחרה - כל 4 שנים או עם שינוי משמעותי - מעדיפים עם שינוי משמעותי.

קרן זיסמן - כימיקל בתערובת - מדובר על כימיקל בתערובת שמשמשת כחומר גלם בתהליך ייצור. בגיליון בטיחות יופיעו הרכיבים של החומר, דרגת הניקיון של החומר ותכונות נוספות של החומר. יש לכם את היכולת לפנות ליצרן ולבקש מהם לדעת מה יש בחומר, ואם לא ניתן לקבל ממנו את המידע יש לבצע את הבדיקות כדי לאפיין את החומר. מספוא - מזון לבעלי חיים ולכן זה מותר. לגבי עדכון של הכימיקלים - יהיה כל 4 שנים. אם לא יהיה שינוי אז פשוט לציין שלא חל שינוי. אם היה שינוי והפסיקו לייצר או גידול בכמות הייצור או הוספת שימושים לכימיקל - יש מקום לעדכן. בארה"ב מעדכנים כל 4 שנים, באיחוד האירופי אמנם מבקשים עדכון עם שינוי משמעותי, אך בשיחות איתם הם נוכחו לדעת כי התהליך הזה אינו מוצלח ופועלים לשנות את המתווה לקבוע עדכון תקופתי. 4 שנים נותן מענה סביר.

נטע דרורי - לגבי מידע מהיצרן - לא בהכרח יידרש מידע לגבי כל החומרים בתערובת, אלא רק החומרים שמיובאים בכמות שמעל 10 טון. תידרשו לקבל את המידע הזה מהיצרן.

שלום דקל (גדות כימיקלים) - מה לגבי תוספים מיצרנים שהם מוגני סודיות. ישנם חומרים מחויבים בדיווח וחומרים שלא מחויבים בדיווח. מדובר על מוצר מוגמר שהוא מבחינתנו חומר גלם. הוא מביא את ה COA, טביעת אצבע ספקטרלית של החומר, SDS.

קרן זיסמן - לפני שניגשים לדווח על כימיקל, מציעה לערוך תחילה חישוב של הכמות של כל מרכיב בתערובת האם הוא שווה או עולה על 10 טון בשנה. אם לא אז אין צורך ברישום.

בן שליו (חברת סנו) - לגבי גיליונות הבטיחות נטען שיש את המידע בגיליון הבטיחות אבל מניסיוני אין את כל המענה. אין מעבדות מספיקות בארץ. מדובר על מחקרים וזה נטל אדיר על התעשייה. גם אם זה חומר טהור - לספק מידע מקיף זה יהיה עד כדי בלתי אפשרי.

קרן זיסמן - המטרה היא לא לספק את כל המחקרים והבדיקות בשלב הדיווח. אנחנו כן מצפים שיהיה המידע המינימלי. אם פרמטר לא רלוונטי לכימיקל מסויים אז לא יהיה צורך לדווח עליו, לדוגמא לא תהיה דרישה לדווח על גודל חלקיקים לחומר נוזלי. למיטב ידיעתי אמור להיות המידע ואם אין - זה הזמן לפנות ליצרנים ולבקש לעדכן את גיליונות הבטיחות. יש לכם מעל שנתיים לבקש לקבל גיליונות בטיחות מלאים. גם באירופה ובארה"ב הבינו שהם צריכים לשפר את גיליונות הבטיחות.

עו"ד רות דגן - נתקלים במצבים שמקבלים גיליון בטיחות עם מידע מושחר. יש למצוא פתרון לגבי מידע חסוי ושנצטרך לתת מענה לזה.

בן שליו - כל משרד מפרש מידע על הכימיקל בצורה שונה וזה בעייתי.

קרן זיסמן - זו סוגיה לבדיקה פרטנית. המנגנון יוכל לסייע בהערכה עקבית ואחידה.

בן שליו - נציג תעשייה אחד לא מספיק, המשקל יהיה נמוך ולא ייצוג הולם. יפה לקחת מומחים ולתת להם לומר את הדעה. יש לחשוב את מי מכניסים ושיהיה ייצוג שוויוני.

רעות רבי - בוועדה המייעצת יש למצוא את התמהיל האופטימלי.

ערכה את הסיכום : קרן זיסמן

